

Leg 1103

## Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany w §. 23. ustawy o Reprezentacji powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866  
Dz. u. kr. Nr. 21.

### Wysoki Sejmie!

Ustawa o Reprezentacji powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866, Dz. u. kr. Nr. 21. zawierała w pierwotnym brzmieniu §. 23. następujące postanowienia:

„Na wydatki nie pokryte dochodami majątku zakładowego, może Rada powiatowa nakładać i pobierać dodatki do podatków bezpośrednich aż do wysokości 10% tychże podatków.

Dodatki nad 10% aż do 20% od podatków bezpośrednich mogą być nałożone za uchwałą Rady powiatowej z przyzwoleniem Wydziału krajowego.

Dodatki do podatków bezpośrednich, przenoszące 20% lub inne opłaty i repartyce mogą być nałożone tylko na mocy ustawy krajowej.

Powiatowe dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane zapomocą tych samych środków, co podatki“.

Powyższy przepis §. 23. ustawy o Reprezentacji powiatowej uległ na mocy ustawy z dnia 17. czerwca 1874 Nr. 51. Dz. u. kr. tej zmianie, że przyznano Radzie powiatowej prawo do samoistnego nakładania i pobierania dodatków do podatków bezpośrednich aż do wysokości 20% tychże podatków, że dodatki do podatków nad 20% aż do 40% do podatków bezpośrednich mogą być nałożone za uchwałą Rady powiatowej z przyzwoleniem Wydziału krajowego, a wreszcie dodatki do podatków przenoszące 40% tychże, jak również inne opłaty i repartyce mogą być nakładane tylko na mocy uchwały Sejmu i Cesarskiego zezwolenia.

Z biegiem czasu okazała się powyższa nowela do ustawy o Reprezentacji powiatowej niedostateczną, gdy zwłaszcza od chwili wejścia w życie nowej ustawy drogowej z r. 1907 wzrosły potrzeby administracyjne powiatów do tego stopnia, że już w roku 1910 było 34 powiatów, w których dodatki powiatowe wynosiły ponad 40% podatków bezpośrednich, a 17 dalszych powiatów pobierało dodatki w wysokości ponad 35%. Potrzeby te Rad powiatowych wzrastają dalej w miarę rozwoju życia autonomicznego, gdyż wydatki na cele regulacji rzek, budowy kolei żelaznych,

szpitali, domów ubogich, szkół średnich i zawodowych, zakładania powiatowych kas oszczędności, a zwłaszcza na cele drogowe, wymagają coraz nowych i poważnych nakładów, a celem zaspokojenia tych potrzeb inwestycyjnych zniewolone są powiaty uciekać się do zaciągania pożyczek i zobowiązań, spłacalnych przez szereg lat dodatkami do podatków.

Ponieważ w danych warunkach już blisko połowa powiatów wymaga zezwolenia Wysokiego Sejmu i Cesarskiego zatwierdzenia dla swych uchwał dotyczących nakładania dodatków do podatków bezpośrednich, co z powodu opóźniania decyzji sejmowych utrudnia w wysokim stopniu należyta administrację i gospodarkę Wydziałów powiatowych, przeto Wysoki Sejm uchwalił na posiedzeniu z dnia 19. października 1910 projekt ustawy, uchylającej dotychczasowe brzmienie ustępów: drugiego i trzeciego §. 23. ustawy o Reprezentacji powiatowej, a wprowadzającej natomiast następujące postanowienia:

„Dodatki nad 20% aż do 60% do podatków bezpośrednich mogą być nałożone za uchwałą Rady powiatowej z przyzwoleniem Wydziału krajowego.

Dodatki do podatków przenoszące 60%, również jak i inne opłaty i reparacje mogą być nakładane tylko na mocy uchwały Sejmu i za Cesarskiem zezwoleniem“.

Wysoki Sejm oparł powyższy projekt uchwały na sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 17. czerwca 1910 i Komisji administracyjnej z dnia 29. września 1910, które uznając zgodnie potrzebę rozszerzenia kompetencji Wydziału krajowego w powyższym kierunku, podają między innymi motywami zapatrywanie, że rozszerzenie kompetencji w kierunku wysokości opłat dodatków do podatków jest logiczną konsekwencją uchwalonej dnia 3. lutego 1910 ustawy co do rozszerzenia kompetencji Wydziału krajowego do zezwalania Radom powiatowym na zaciąganie pożyczek i zobowiązań w myśl §. 24. ustawy o Reprezentacji powiatowej.

Powyższy projekt ustawy z dnia 19. września 1910 nie uzyskał jednakowoż najwyższej sankcji.

Pismem z 22. października 1911 l. 14.128/pr. udzieliło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu reskrypt c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 28. lipca 1911 l. 22.764, wydany w tej sprawie w porozumieniu z c. k. Ministerstwem Skarbu, w którym zaznaczono, „że ze względu na coraz ściślejszą łączność państwowej i autonomicznej skarbowości musi państwowa administracja wystąpić zasadniczo tak przeciw pomienionemu projektowi ustawy, jako zmierzającemu do znacznego rozszerzenia kompetencji Wydziału krajowego, a umniejszenia wpływu administracji skarbowej państwa na finansowe gospodarstwo powiatów — jak i wogóle przeciw każdej próbie ściśnięcia ingerencji administracji państwowej w dziedzinie skarbowości autonomicznej“.

Dalej zauważyło c. k. Ministerstwo, że „podane przez Wydział krajowy motywa projektowanego rozszerzenia kompetencji Wydziału krajowego, a mianowicie twierdzenie, jakoby projekt ten przedstawiał się jako logiczna konsekwencja sankcyonowanej zmiany §. 24. ustawy o Reprezentacji powiatowej — nie jest dostatecznie uzasadnioną, gdyż w §. 24. cytowanej ustawy rozchodzi się o kompetencję do zezwalania na operacje finansowe powiatu, podczas gdy w tym wypadku idzie o zezwolenie na pobór dodatków dotyczących bezpośrednio ludność opodatkowaną“.

Wreszcie proponuje c. k. Ministerstwo, „by w sprawie tej zastosować analogiczne postanowienia ustaw krajowych dla Czech i Styryi (z 4. marca 1901 Dz. u. kr. Nr. 13 względnie z 10. października 1905 Dz. u. kr. Nr. 105), to by do zezwolenia na pobór dodatków powiatowych w wysokości ponad 40% do 60% był kompetentnym Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem“.

W sprawozdaniu swem z dnia 12. grudnia 1911 l. 14.169.911 odpiera Wydział krajowy argumenta odmowne Ministerstwa spraw wewnętrznych, zaznaczając, że Wydział krajowy nie dążył do ścieśnienia kompetencji administracji państwowej w sprawach dotyczących autonomicznej gospodarki finansowej powiatów, lecz pragnął jedynie umożliwić powiatom prawidłową gospodarkę przez pobieranie dodatków do podatków w odpowiednim czasie.

Dalej stwierdza Wydział krajowy, że projektowane rozszerzenie samoistnej kompetencji Wydziału krajowego nie jest czemś zupełnie nowem w dziedzinie ustawodawstwa krajowego, naprowadzając, że nowela z d. 17. czerwca 1874 Nr. 51. Dz. u. kr. rozszerzyła już pierwotną kompetencję Wydziału krajowego, unormowaną ustawą z dn. 12. sierpnia 1866 z 20% do 40% dodatków do podatków.

Nadto naprowadza Wydział krajowy, iż ustawy czeska i styryjska, na które c. k. Ministerstwo się powołuje, świadczą dowodnie, że c. k. Rząd godzi się z koniecznością rozszerzenia kompetencji władz autonomicznych do samoistnego zezwalania na pobór dodatków powiatowych, skoro Wydział krajowy w Czechach upoważnionym został ustawą z d. 4. marca 1901 l. 13. Dz. u. kr. do samoistnego zezwalania na pobór tych podatków do wysokości 50%, a w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem ponad tę wysokość 50%, a Wydział krajowy w Styrii uprawnionym został ustawą z 10 października 1903 Dz. u. kr. Nr. 108. do zezwalania samoistnego na pobór dodatków do wysokości 50%, a w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem do 70% podatków bezpośrednich.

Licząc się jednak ze stanowiskiem, zajętem przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, proponuje Wydział krajowy w sprawozdaniu swem zmodyfikowanie poprzedniego projektu ustawy o tyle, „by Reprezentacyom powiatowym służyło prawo nakładania dodatków do podatków z przyzwoleniem Wydziału krajowego tylko do wysokości 50%, a ponad tę wysokość za uchwałą Sejmu i Cesarskiem zezwoleniem“.

Komisya administracyjna musi również z przykrością podnieść to odporne stanowisko c. k. Rządu wobec dążeń naszych do rozszerzenia autonomicznego zakresu działania nawet w tak skromnych rozmiarach, jak je projektowana ustawa zakresłała, zwłaszcza, że w tym wypadku Sejm dalekim był od szukania nowych zdobyczy autonomicznych, lecz kierował się wyłącznie przymusowem położeniem powiatów, pragnąc umożliwić im zdrową i skuteczną gospodarkę przez rychłe ustalanie budżetów rocznych.

Nie da się bowiem zaprzeczyć, że położenie powiatów może się stać trudnem, a nawet krytycznem, gdy uchwała Rady powiatowej nakładająca dodatki do podatków wymaga uchwały sejmowej i nie może wprzód wejść w życie, a tymczasem Sejm nie zostaje wcale zwołanym lub został zwołanym w czasie, gdy Reprezentacye powiatowe nie uchwałyły jeszcze budżetu.

Za projektowaną ustawą przemawiały zresztą sankcyonowane już analogiczne ustawy innych krajów jak w Czechach i Styrii, a przede wszystkim ta okoliczność, że od czasu, gdy po raz ostatni poddano rewizji potrzebę rozszerzenia kompetencji Wydziału krajowego w zakresie zatwierdzania wysokości dodatków powiatowych do podatków, upłynęło lat 37, a przez ten poważny okres czasu stosunki gospodarcze powiatów uległy tak poważnym zmianom, że również odnośne postanowienia ustawowe do nich nagiąć się muszą.

Komisya administracyjna nie chcąc jednakowoż utrudniać położenia powiatów w razie dalszej obrony zajętego dawniej stanowiska, godzi się na zmodyfikowanie poprzedniego projektu ustawy w duchu analogicznym do ustawy krajowej Czech z dnia 4. marca 1901, Dz. u. kr. Nr. 13, która już uzyskała najwyższe za-

twierdzenie i wnosi, by reprezentacyom powiatowym służyło prawo nakładania dodatków do podatków z przyzwoleniem Wydziału krajowego do wysokości 50%, a ponad tę wysokość za przyzwoleniem Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Komisya administracyjna w końcowym ustępie projektu nie oświadcza się za wnioskiem Wydziału krajowego, aby co do wysokości ponad 50% uchwała Sejmu miała być miarodajna, gdyż powiaty znalazłyby się wobec ciągłej tendencji podnoszenia dodatków do podatków, wkrótce w tem samym trudnem położeniu, jak obecnie, a przy współdziałaniu Wydziału krajowego z c. k. Namiestnictwem spodziewa się Komisya znacznego przyspieszenia akcyi.

W tej myśli wnosi Komisya :

**Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony /- projekt ustawy.**

Przewodniczący :

***Laskowski.***

Sprawozdawca :

***Schätzel.***

# U s t a w a

z dnia . . . . . zmieniająca §. 23. ustawy o Reprezentacji powiatowej z 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. N. 21.

Zgodnie u uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje :

## Art. I.

Postanowienia §. 23. ustawy o Reprezentacji powiatowej z 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. N. 21., w brzmieniu ustawy z 17. czerwca 1874 Dz. u. kr. Nr. 51. uchyla się, a natomiast mają one opiewać :

### **Dodatki do podatków.**

#### §. 23.

Na wydatki, nie pokryte dochodami majątku zakładowego, może Rada powiatowa nakładać i pobierać dodatki do podatków bezpośrednich, aż do wysokości 20% tychże podatków.

Dodatki nad 20% aż do 50% do podatków bezpośrednich mogą być nałożone za uchwałą Rady powiatowej z przyzwoleniem Wydziału krajowego.

Dodatki do podatków przenoszące 50%, mogą być nakładane z przyzwoleniem Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem. Gdyby między Wydziałem krajowym i c. k. Namiestnictwem nie przyszło do porozumienia, należy sprawę przedłożyć do uchwały Sejmu.

Uchwała Sejmu dozwalająca Radzie powiatowej nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, wymaga cesarskiego zezwolenia.

Inne opłaty i repartyce nie należące do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich mogą być nakładane tylko na mocy uchwały Sejmu i za cesarskiem zezwoleniem.

Powiatowe dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane za pomocą tych samych środków, co podatki.

## Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam mojemu ministrowi spraw wewnętrznych.

